

Nr 240.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till förordning om ändrad lydelse av 2 § 1 mom., 3 § 1 mom., 8 och 23 §§ samt 25 § 2 mom. i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker m. m.; given Stockholms slott den 5 maj 1916.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att *dels* antaga härvid fogade förslag till förordning om ändrad lydelse av 2 § 1 mom., 3 § 1 mom., 8 och 23 §§ samt 25 § 2 mom. i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker *dels ock* besluta, att, där restitution av skatt skall äga rum för malt, som omedelbart använts för tillverkning av lagrat dricka, restitutionen må utgå direkt av maltskattemedlen.

De till ärendet hörande handlingar skola riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Vennersten.

Förslag

till

förordning om ändrad lydelse av 2 § 1 mom., 3 § 1 mom., 8 och 23 §§ samt 25 § 2 mom. i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker.

Härigenom förordnas, att 2 § 1 mom., 3 § 1 mom., 8 och 23 §§ samt 25 § 2 mom. i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maltdrycker skola erhålla följande ändrade lydelse:

2 §.

1. För malt, som i bryggeri användes vid tillverkning av malt-dryck, skall med det i nästa mom. medgivna undantag erläggas skatt med trettio öre för varje kilogram, dock att för varje bryggeri skatten för de första under tillverkningsåret avverkade etthundratusen kilogrammen malt utgår med tjugusju öre för kilogram och för de nästa etthundratusen kilogrammen med trettio öre för kilogram.

3 §.

1. I denna förordning förstås med

svagdricka varje maltdryck, som ej innehåller mer än två och en fjärdedels volymprocent alkohol och är inbryggd med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstiger sex procent;

lagrat dricka varje maltdryck, som ej är hänförlig till svagdricka och som ej innehåller mer än tre och sex tiondels volymprocent alkohol och är inbryggd med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstiger nio och fem tiondels procent;

skattefritt bryggeri varje bryggeri, där, på grund av tillståndsbevis, endast svagdricka må tillverkas;

skattepliktigt bryggeri varje annat bryggeri, där, på grund av tillståndsbevis, maltdrycker må tillverkas; samt

tillverkare den person, vilken såsom ägare, innehavare, verkställande direktör, disponent eller i annan egenskap har högsta inseendet över bryggeriets skötsel.

8 §.

1. Vid skattepliktigt bryggeri må efter tillverkningsårets utgång restitution av skatt, efter tjugofyra öre för kilogram räknat, åtnjutas för det under samma år omedelbart till svagdricka använda malt, dock högst för en tredjedel av hela den vid bryggeriet under tillverkningsåret avverkade malmängden samt icke till högre belopp, än att den återstående skatten uppgår till minst det i 5 § stadgade medeltal.

2. Jämväl må efter tillverkningsårets utgång restitution av skatt, efter tio öre för kilogram räknat, åtnjutas för det under samma år omedelbart till lagrat dricka använda malt.

3. Om maltdryck från skattepliktigt bryggeri utföres ur riket, åtnjutes under de villkor, vilka av Kungl. Maj:t särskilt stadgas, för den vikt malt, som tillverkaren kan styrka hava åtgått för den utförda maltdryckens tillverkning, restitution av skatt, beräknad efter den skattesats, som vid tiden för utförseln tillämpas vid bryggeriet.

23 §.

Från skattepliktigt bryggeri må svagdricka, därest det ej av köpare avhämtas i öppna kärl, endast utlämnas på kärl, som äro stämplade med såväl bryggeriets namn som ordet »svagdricka». I stället för bryggeriets namn må dock användas en av vederbörande överkontrollör godkänd, såsom ursprungsbeteckning lämplig förkortning därav eller ock bryggeriets inregistrerade varumärke.

Beträffande buteljer må denna stämpling ske å korken eller proppen.

När kärl, som innehåller svagdricka, är försett med etikett, skall på etiketten ordet »svagdricka» vara det huvudsakligast framträdande.

På sålunda stämplade kärl må inga andra maltdrycker utlämnas.

Vad i denna paragraf stadgas skall äga motsvarande tillämpning i fråga om lagrat dricka.

25 §.

2. Kontrollör erhåller under tjänstgöringstiden av staten dagarvode, som av kontrollstyrelsen bestämmes; dock må detta arvode ej utgå med högre belopp än tre kronor femtio öre för tillsyn å ett skattepliktigt bryggeri och med högst en krona femtio öre för varje ytterligare bryggeri, över vilket han har tillsyn.

Denna förordning träder i kraft den 1 oktober 1916.

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 maj
1916.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Vennersten anförde:

Såsom jag förut vid den förnyade beräkningen av statsverkets tillgångar för de behov, vilka vid statsregleringen för år 1917 böra fyllas, närmare visat, måste för tillgodoseende av samma behov nya eller ökade skatter tillgripas. Jag har jämväl i samband med frågan, huruledes en del av dessa behov böra täckas genom nya och förhöjda avgifter på alkoholkonsumtionen, framhållit, att maltskatten bör höjas.

Frågan om en höjning i maltskatten utgjorde föremål för Kungl. Maj:ts prövning senast i en till riksdagen den 12 januari 1909 avlåten proposition, nr 18, angående ändrad lydelse av vissa §§ i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maldrycker m. m. Enligt vad det vid berörda proposition fogade utdrag ur stats-

Historik.

rådsprotokollet utvisar anmälde dåvarande chefen för finansdepartementet ett inom departementet utarbetat förslag i ämnet och anförde därvid till en början följande:

»Innan jag går att närmare angiva innehållet i samma förslag, torde det tillåtas mig att i korthet redogöra för de senare årens lagstiftningsarbete å maltbeskattningens område och i sådant avseende till en början erinra, hurusom den kommitté, vilken enligt nådigt beslut den 4 april 1902 tillsattes för att taga frågan om lämpligaste sättet för anordnande av en maldrycksbeskattning under förnyat överbäggande, med iakttagande däraf att billiga, alkoholsvaga maldrycker fritoges från beskattningen, i sitt med underdänigt betänkande den 11 oktober samma år avgivna förslag till förordning angående tillverkning och beskattning av maldrycker föreslagit, att ifrågavarande skatt skulle — utom vid rena svagdricksbryggerier, som skulle åtnjuta skattefrihet — utgå med 18 öre för varje kilogram malt, som i bryggeri användes vid tillverkning av maldrycker, dock att för varje bryggeri skatten för de första under tillverkningsåret avverkade 50,000 kilogrammen malt skulle utgå med 14 öre för kilogram och för de nästa 50,000 kilogrammen med 16 öre för kilogram. Full skatt skulle alltså utgå först för den del av avverkningen vid bryggeri, som översteg 100,000 kilogram. Efter sålunda och av kommittén i övrigt angivna grunder för maldrycksbeskattningen beräknade kommittén, att den redan under första kalenderåret debiterade maltskatten skulle lämna statsverket en inkomst av åtminstone 5,643,000 kronor.

Vidkommande skattens anordning anförde kommittén, att de för de första 100,000 kilogrammen föreslagna nedsatta skattesatserna avsåge att för den mindre industrien bereda en välbehöfvig hjälp i konkurrensen med de allra största bryggerierna. Såsom skäl att till normal skattesats välja just 18 öre anfördes, att en viss varsamhet vid påläggandet av en ny skatt borde iakttagas för att icke öka den ovilja, med vilken en sådan sannolikt alltid komme att mötas. Vidare vore det av synnerlig vikt att tillse, att skattesatsen bestämdes så, att den förhöjning i försäljningspriset å den färdiga varan, som av beskattningen skäligen kunde bära följa, vid försäljning av minsta brukliga kvantitet läte så nära som möjligt uttrycka sig i hela ören. Slutligen borde skatten sättas så, att den för samma kvantitet icke uppginge till fullt öretal, när den skeende prisförhöjningen rättvisligen borde i någon mån komma tillverkaren till godo såsom ersättning för den minskade omsättning, som genom skattens införande bleve en följd, samt för de kostnader och olägenheter, den med skatten förenade kontrollen beredde tillverkaren. Med beräkning att 25 kilogram malt lämnade en hektoliter lageröl samt att denna kvantitet lämnade 280 s. k. halvbuteljer, skulle skatten efter 18 öre för kilogram således utgöra för en hektoliter öl 4 kronor 50 öre eller för halvbutelj 1,61 öre.

När kommitterades förslag föredrogs inför Kungl. Maj:t den 30 januari 1903, instämde dåvarande chefen för finansdepartementet med kommitterade däri, att skattesatserna borde avpassas så, att den ej med fullt öretal drabbade en halvbutelj; men fann departementschefen den föreslagna skattesatsen väl låg och ansåg densamma kunna höjas till 20 öre för kilogram malt, då skatten på en halvbutelj lageröl skulle bli 1,78 öre. I det förslag till förordning angående tillverkning och beskattning av maldrycker, som av Kungl. Maj:t förelades 1903 års riksdag och däri, på sätt kommitterade hemställt, förutsattes, att frihet från

skatt medgåves rena svagdricksbryggerier, infördes ock den bestämmelsen, att skatt vid skattepliktigt bryggeri skulle erläggas med 20 öre för varje kilogram malt, dock att för varje bryggeri skatten för de första under året avverkade 50,000 kilogrammen malt skulle utgå med 16 öre och för de nästa 50,000 kilogrammen med 18 öre för kilogram. En maltskatt, utgående efter nu angivna grunder, beräknades komma att lämna statsverket en inkomst av 6,300,000 kronor.

Riksdagens bevillningsutskott, dit Kungl. Maj:ts omförmälda proposition remitterats, tillstyrkte i avgivet betänkande propositionen oförändrad, vad anginge skattesatserna och det föreslagna stadgandet om frihet från skatt vid rena svagdricksbryggerier. Vid ärendets behandling i riksdagen stannade emellertid kamrarna i olika beslut, i det att andra kammaren godkände utskottets hemställan, varemot första kammaren, med bifall i huvudsakliga delar till en vid betänkandet fogad reservation, för sin del antog en förordning, byggd på grundsatserna av en skatt, som skulle träffa *all* tillverkning av maltdrycker med en skatteskala stigande från 5 till 12 öre för ett kilogram malt. Enligt beräkning, gjord i omförmälda reservation, skulle en maltdrycksbeskattning, efter de av första kammaren antagna grunder, inbringa 500,000 kronor mindre än i propositionen beräknats eller ungefärligen 5,800,000 kronor.

I det förslag till sammanjämkning av kamrarnas skilda beslut, som bevillningsutskottet därefter framlade, hade utskottet — som i förenämnda betänkande, för att göra det möjligt även för de bryggerier, som tillverkade både öl och svagdricka, att under någon övergångstid fortfara med tillverkningen av sistnämnda maltdryck, framställt förslag i ändamål, att skattepliktigt bryggeri måtte medgivas rätt att under viss tid efter tillstånd av Kungl. Maj:t tillverka skattefritt svagdricka — sökt åstadkomma en sådan anordning av skattesatserna, som, jämte det att bryggeri, som endast tillverkade svagdricka, bibehölles vid den av Kungl. Maj:t föreslagna skattefrihet, skulle i möjligaste mån bereda likställighet mellan svagdricksbryggerierna och bryggerier med blandad tillverkning med avseende å möjligheten att tillverka svagdricka, utan att därför skulle behöva tillgripas nyssnämnda, av utskottet i ett övergångsstadgande föreslagna utväg. Ett sådant syfte hade utskottet ansett kunna vinnas genom en väsentlig nedsättning av skattesatserna i allmänhet och särskilt för de under tillverkningsåret först avverkade myckenheterna malt. Utskottet hade därför funnit sig böra föreslå, att för malt, som vid tillverkning av maltdryck användes i annat bryggeri än sådant, som uteslutande tillverkade svagdricka, skatt skulle erläggas med 12 öre för kilogram, dock att för varje bryggeri skatten för de första under tillverkningsåret avverkade 30,000 kilogrammen skulle utgå med 2 öre för kilogram, för de nästa 30,000 kilogrammen med 5 öre för kilogram, för de nästa 40,000 kilogrammen med 7 öre för kilogram, för de nästa 50,000 kilogrammen med 9 öre för kilogram och för de nästa 50,000 kilogrammen med 11 öre för kilogram. För bryggeri, där endast svagdricka tillverkades, skulle däremot skattefrihet åtnjutas.

Detta sammanjämningsförslag vann riksdagens bifall. I 2 § av den sedermera den 17 juni 1903 utfärdade nådiga förordningen angående tillverkning och beskattning av maltdrycker bestämdes sålunda skattesatserna vid maltdryckstillverkningen trappvis från 2 öre för kilogram, som skulle utgå för de första 30,000 kilogrammen malt vid skattepliktigt bryggeri, till 12 öre för kilogram, som träffade all maltavverkning vid bryggeri över 200,000 kilogram. År 1907 vidtogs därefter en ändring i sagda skatteskala i samband med revision av 5 § i nämnda

förordning, enligt vilket författningsrum skatt skulle erläggas för minst 70 kilogram malt i medeltal för varje helgfritt dygn av den tid, under vilken maltkrossning på grund av tillståndsbevis finge äga rum.

I skrivelse den 12 maj 1906 hade nämligen riksdagen anhållit, bland annat, om utarbetande och framläggande av förslag till de förändrade bestämmelser i förordningen den 17 juni 1903, som kunde betingas av en förhöjning av den gällande lägsta maltskattesatsen. I motiveringen till denna anhållan anförde riksdagen, att det inflytande skattebeloppet vid ett stort antal skattepliktiga bryggerier vore så ringa, att statsverkets kostnad för utövande av kontroll vid desamma icke bleve betäckt, vilket förhållande innebure en oegentlighet, som borde med det snaraste rättas, och syntes detta lämpligen kunna ske på det sätt, att den lägsta skattesatsen höjdes. Det gäves emellertid ett annat viktigt skäl för vidtagande av denna reform, nämligen att ifrågavarande låga skattesats visat sig i viss mån medverka till att neutralisera den självbestämmanderätt i fråga om ordnandet av ölförsäljning, som kommunerna numera ägde, enär denna skattesats underlättade upprättande av nya bryggerier, från vilka försäljning till avhämtning av skattepliktiga maltdrycker kunde äga rum. Riksdagen anförde vidare siffror, utvisande att antalet småbryggerier, som dreve skattepliktig tillverkning av maltdrycker, under de sista tillverkningsåren ganska avsevärt ökats och att dessa bryggerier nästan undantagslöst tillhörde första skatteklassen. Uppkomsten av småbryggerier borde därför genom lämpliga åtgärder inskränkas och även för vinnande av detta syfte vore den lägsta skattesatsens höjande en lämplig åtgärd. Riksdagen framhöll vidare att, då den höjning av den lägsta skattesatsen, för vilken riksdagen sålunda i princip uttalat sig, i viss mån komme att rubba den i gällande lagstiftning åsyftade likställigheten mellan skattepliktiga och skattefria bryggerier, vid frågans avgörande jämväl borde tagas i övervägande, huruvida icke till motverkande av sådan rubbning någon åtgärd borde vidtagas. Vidare bleve det nödvändigt överväga, huruvida icke hänsyn till de av skatteförhöjningen möjligen uppstående menliga återverkningarna på den mindre bryggeriindustrien krävde, att övergången till den högre skattesatsen för redan bestående småbryggerier förmedlades genom vissa övergångsbestämmelser.

Vid underdånig föredragning den 8 mars 1907 av riksdagens omförmälda skrivelse framhöll jag, att skatt borde vid varje bryggeri inflyta med minst 3 kronor 50 öre för helgfritt dygn, om skatten skulle räcka till att betäcka kontrollörskostnaden, i följd varav vid bryggeri, där skatten för allt det avverkade maltet utginge med 2 öre för kilogram, 175 kilogram om dagen borde i medeltal avverkas. Det vore emellertid ett rätt avsevärt antal bryggerier, som ej uppnått nämnda medelavverkning. Antalet sådana bryggerier hade under de tre tillverkningsår, under vilka förordningen den 17 juni 1903 då varit gällande, varit resp. 60, 70 och 88, under det att hela antalet skattepliktiga bryggerier varit resp. 223, 228 och 239. Ökningen i antalet skattepliktiga småbryggerier, vilkas skattebidrag ej räckt till att betala kontrollkostnaden, hade uppstått dels genom tillkomsten av nya bryggerier, i de flesta fall svagdricksbryggerier, som övergått till skattepliktiga för att kunna brygga julöl, svensköl och dylikt, dels därigenom att en del bryggerier nödgats minska sin tillverkning.

Höjningen av den från de minsta bryggerierna utgående skatten kunde, framhöll jag vidare, ske på olika sätt men borde enligt min åsikt verkställas med en viss försiktighet. Genom enbar höjning av det i § 5 föreskrivna minimum,

för vilket skatt skulle erläggas, komme skatteförhöjningen att uteslutande drabba de mindre bryggerierna, vilket ej vore rättvist. Bibehölles åter detta minimum oförändrat, skulle man för att ernå önskat resultat nödgas vidtaga en avsevärd höjning av den lägsta skattesatsen. Medelst en samtidig höjning av nämnda minimum och den lägsta skattesatsen kunde man däremot vinna det dubbla mål, som eftersträvades, nämligen att försvåra uppkomsten av nya småbryggerier samt att tillförsäkra statsverket en viss inkomst utöver kontrollörskostnaden från varje skattepliktigt bryggeri. Jag ansåg mig på dessa grunder böra föreslå, att det minsta belopp malt, varför skatt i medeltal per dygn skulle erläggas, bestämdes till 150 kilogram samt att skatten för de första 50,000 kilogrammen malt, som under tillverkningsåret avverkades vid varje bryggeri, bestämdes till 4 öre för kilogram. Även på detta sätt genomförd komme denna skatteförhöjning likväl att få karaktär av en skatteförhöjning huvudsakligen för de mindre bryggerierna. Ur synpunkten av en för samtliga bryggerier rättvis beskattning fordrades därför, att hela den degressiva skatteskalen omlades, vilken omläggning jag föreslog genomförd sålunda, att nedsättning i skatten medgäves endast för de vid varje bryggeri under tillverkningsåret först avverkade 150,000 kilogrammen malt — i stället för 200,000 kilogram enligt 1903 års författning — samt att skattesatserna bestämdes för de första 50,000 kilogrammen, såsom jag föreslagit, till 4 öre för kilogram och för de två därpå följande 50,000-talen kilogram malt till respektive 7 och 10 öre för kilogram. För allt därutöver avverkat malt skulle skatt utgöras efter den normala skattesatsen, 12 öre för kilogram.

Enligt dessa bestämmelser skulle vid varje skattepliktigt bryggeri erläggas skatt med minst 6 kronor om dagen, vilket belopp skulle lämna staten en behållning av 2 kronor och 50 öre för varje helgfri dag utöver det vanliga kontrollörsarvodet. Denna beskattning syntes även vara tillräckligt avsevärd för att hindra uppkomsten av nya småbryggerier. Skulle detta visa sig icke vara förhållandet, kunde framdeles en ny förhöjning vidtagas.

Efter att därefter hava visat, hurusom med föreslagna förhöjningen av de lägsta skattesatserna skatten ändock endast skulle komma att bliva för bryggerier med intill 50,000 kilogram årsavverkning ett tredjedels öre per halvbutelj; vid 110,000 kilogram årsavverkning ett halft öre, vid 250,000 kilogram årsavverkning tre fjärdedels öre och vid 1,000,000 kilogram årsavverkning 0,94 öre samt därefter stiga helt sakta, men aldrig nå upp till fullt ett öre för en halvbutelj, framhöll jag, att vid maltskattens införande ölpriserna i allmänhet höjdes med ett öre för halvbutelj samt att priset naturligtvis alltjämt skulle komma att bero på den skatt, som drabbade de största bryggerierna, i följd varav de mindre bryggerierna, även efter införande av den av mig föreslagna skatteskalen, skulle komma i åtnjutande av en synnerligen avsevärd skattelindring.

Den av mig sålunda gjorda beräkning förutsatte, att även de minsta bryggerierna under den tid, de vore i verksamhet, verkligen avverkade 150 kilogram malt i medeltal för varje helgfritt dygn. Emellertid visade statistiken för tillverkningsåret 1905—1906, att 89 bryggerier hade en medelavverkning, som vore lägre än 150 kilogram, samt att 20 av dessa ej nådde till 70 kilogram medelavverkning och 9 ej ens till 50 kilogram medelavverkning. Billigheten fordrade därför, att, på sätt i riksdagens skrivelse den 12 maj 1906 jämväl framhållits, dessa mindre tillverkare, som redan ordnat sig för skattepliktig tillverkning, erhöles någon övergångstid, under vilken de kunde hinna öka sin avsättning och

därmed även sin tillverkning. Eftergifterna under övergångstiden borde ej sträcka sig längre, än att staten från varje bryggeri erhöles ett skattebelopp, som åtminstone motsvarade kontrollörskostnaden vid bryggeriet, och då denna näppe-ligen syntes kunna nedbringas till lägre belopp än 2 kronor om dagen, borde således den minsta maltavverkningen i medeltal för dag ej sättas lägre än 50 kilogram. Övergångstiden syntes mig lämpligen kunna begränsas till fem år.

Med gillande av de utav mig sålunda gjorda uttalanden föreslog Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 8 mars 1907 avlåten proposition med förslag till ny förordning angående tillverkning och beskattning av maltdrycker ej mindre en höjning av den lägsta skattesatsen till 4 öre för kilogram malt än även en om-läggning av hela skatteskalen på det sätt, att skatten skulle utgå med 4 öre för de första 50,000 kilogrammen malt, med 7 öre för nästa 50,000 kilogram, med 10 öre för nästa 50,000 kilogram och med den normala skatten 12 öre för allt övrigt malt. Därjämte föreslogs, att det belopp malt, för vilket skatt dagligen skulle erläggas, måtte höjas från 70 till 150 kilogram, dock med rättighet för vissa bryggerier att under en övergångstid av fem år få detta minimum nedsatt till 50 kilogram.

Genom dessa bestämmelser, som godkändes av riksdagen och återfinnas i 2, 5 och 53 §§ av nu gällande, den 7 augusti 1907 utfärdade nådiga förordning angående tillverkning och beskattning av maltdrycker, blev således skattenedsättningen vid varje skattepliktigt bryggeri begränsad från 200,000 kilogram till 150,000 kilogram malt.»

Dåvarande departementschefen övergick därefter att angiva de brister, vilka han ansåg vidlåda grunderna för maltskattens utgörande, och de förändringar, han ansåg erforderliga för att nå en mera rationell form för denna skatt. Han framhöll, att han i huvudsak icke med den ifrågasatta omläggningen av maltskatten överskredde vad riksdagens kamrar en gång ansett kunna i form av maltskatt påföras maltdrycksproduktionen, men att vid uttagandet av denna skatt det varit honom angeläget att till-se, att vid utarbetandet av det då föreliggande förslaget de anmärkningar mot skattens anordning, som föranlett antagandet av bevillningsutskottets sammanjämningsförslag i ämnet vid 1903 års riksdag, behörigen beaktades. De önskemål, som av nämnda riksdag gjorts gällande, hade varit dels att hjälpa de mindre bryggerierna i konkurrensen med de större dels ock att i möjligaste mån likställa tillverkningen av svagdricka vid skatte-pliktiga och skattefria bryggerier. Efter att hava behandlat frågan, i vilken omfattning skattelindring borde komma de mindre skattepliktiga bryggerierna till del i konkurrensen med de större, fastslog departementschefen, att den degression i skatteskalen, varigenom hjälp borde beredas den mindre industrien, icke under några förhållanden behövde för att fylla sitt ändamål göras större, än att skillnaden uppginge till ungefär 20 procent, som alltså skulle tillgodokomma de minsta bryggerierna. Den om-läggning, som 1903 års riksdag företagit ifråga om skatteskalen, hade ej varit påkallad därför att skattedegressionen vore otillräcklig ur nyssnämnda

synpunkt, utan därför att riksdagen ville i konkurrensen jämställa skattepliktiga och skattefria bryggerier i avseende å svagdrickstillverkningen. Denna omläggning hade emellertid haft till följd, att skattesatserna blivit betydligt lägre än enligt vad som föreslagits i 1903 års proposition. I detta avseende lämnade departementschefen följande uppgifter, nämligen att

ett bryggeri med avverkning av	skulle betala enligt 1903 års proposition		betalade enligt 1907 års förordning	
	för kilo- gram malt öre	för halv- butelj öre	för kilo- gram malt öre	för halv- butelj öre
50,000 kilogram	16	1,43	4	0,36
100,000 »	17	1,52	5,5	0,49
200,000 »	18,5	1,65	8,25	0,74
600,000 »	19,5	1,74	10,75	0,96

Skillnaden i skatteavseende mellan större och mindre bryggerier hade i följd av skattedegressionen sprungit upp ända till 170 %. Efter att hava redogjort för innebörden av denna högst betydliga skattedegression för olika slag av bryggerier, drog departementschefen härur den slutsatsen, att *hela* denna skattelindring verkade med avseende å de mindre bryggerierna såsom understöd i konkurrensen med öltillverkningen inom storindustrien. Ett rent ölbryggeri komme därigenom i en premierad ställning i jämförelse med ett i fråga om totaltillverkning därmed jämställt bryggeri, där både skattepliktiga och skattefria drycker tillverkades, enär ett sådant bryggeri jämväl måste begagna skattelindringen för att vid svagdrickstillverkningen konkurrera med skattefria bryggerier. Av olika skäl kom departementschefen till den slutsatsen, att man icke med en degressionsskala kunde samtidigt tillgodose båda de önskemål, som 1903 års riksdag, enligt vad jag förut angivit, velat realisera med densamma. Full likställighet mellan skattepliktiga och skattefria bryggerier vid svagdrickstillverkningen kunde uppenbarligen icke vinnas utan att i avseende å malt, som använts för tillverkning av svagdricka i skattepliktigt bryggeri, hela det å samma malt belöpande skattebelopp, såvitt det översköte de kontrollkostnader, som drabbade skattefria bryggerier, efterskänktes. Sedan departementschefen framhållit de fördelar, som ur olika synpunkter vunnos med ett sådant förfarande, erinrade han, att det funnes att välja mellan två vägar i avseende å formen för skattens efterskänkande, nämligen antingen att skatt för det malt, varom vore fråga, icke uttoges, eller att

skatten, uppburen i sammanhang med skatten för allt annat malt, skulle i sinom tid restitueras. Av dessa två vägar vore av flera skäl den senare vägen att föredraga. I fråga om detta restitutionsförfarande anförde departementschefen:

»Varje efterskänkande av skattebelopp av förevarande slag måste i visst avseende grundas å deklaration från den skattskyldiges sida. Till grund för restitution skulle sålunda läggas den av tillverkaren förda bryggjournalen, i vilken för varje brygd antecknas, huru mycket malt användes till varje slag av malt-dryck. Mot en dylik åtgärd hava åtskilliga invändningar framställts, i synnerhet när fråga varit att på ett sådant förfarande grunda hela maltdrycksbeskattningen. Det har sålunda sagts, att kontrollen över riktigheten av tillverkarens uppgifter aldrig kunde göras fullt effektiv. Detta vore dock behöfligt. Vinsten av en oriktig uppgift kunde nämligen inom en sådan industri som maltdryckstillverkningen bliva synnerligen avsevärd, och i anledning härav kunde under tider av häftig och ihärdig konkurrens mer än en, särskilt bland de mindre näringsidkarna, lockas att stärka eller rent av rädsla sin ekonomiska ställning genom oriktiga uppgifter till beskattningen. Härtill komme allmänhetens olika uppfattning om det orätta i att bedraga en enskild man och att undanhålla staten vad densamma lagligen tillkomme.

Dessa invändningar och betänkligheter, som alltid låtit sig höras vid införande eller utsträckning av självdeklaration i och för beskattning, kunde ej sägas sakna fog, om det vore tal om införandet av självdeklaration såsom grund för hela maltdrycksbeskattningen. Nu gäller det emellertid endast att begagna sig av tillverkarens uppgifter vid bestämmandet av restitution av en ganska obetydlig del av den på en helt annan grund än skattskyldiges deklarationer debiterade maltskatten. Redan det straff, som enligt 38 § i förordningen angående tillverkning och beskattning av maltdrycker hotar den, vilken i skattepliktigt bryggeri i syfte att undandraga statsverket skatt förfar svikligen, torde i och för sig verka avskräckande. Och de ekonomiska fördelar, som tillverkaren tilläventyrs skulle kunna tillskansa sig genom att lämna oriktiga uppgifter, kunna ej gärna tänkas i allmänhet bliva av en mot risken i förfarandet svarande betydelse. Härtill kommer, att i avseende å deklaration av detta slag i själva verket skulle finnas en långt effektivare kontroll än t. ex. i fråga om inkomsttaxeringen. Man får nämligen icke förbise, att kontrollör finnes vid varje bryggeri. Vidkommande kontrollörs verksamhet må till en början framhållas, att han, som enligt 12 § av ordningsstadgan för maltdrycksbryggerierna i riket skall på förhand underrättas om varje brygd, jämlikt bestämmelserna i 18 § av ordningsstadgan är skyldig att besöka varje under hans tillsyn stående bryggeri minst tre dagar i veckan. På grund härav hava kontrollörerna numera i regel vunnit en sådan erfarenhet rörande arbetssättet och tillverkningen vid de skilda bryggerierna, att de böra vara ganska väl skickade att kontrollera riktigheten av uppgifterna i bryggjournalen, allrahelst som, enligt uppgift från kontroll- och justeringsstyrelsen, i flertalet av de bryggerier, vilka, på sätt jag strax skall angiva, skulle komma i åtnjutande av restitution, brygd icke företages oftare än tre dagar i veckan — och svagdricksbrygd sålunda än mindre ofta — samt varje brygd i anledning av nyssnämnda bestämmelse i 18 § ordningsstadgan därför i regel torde av vederbörande kontrollör personligen övervakas. Skulle uppgift i bryggjournalen förefalla miss-

tänkt, bör sålunda kontrollören i allmänhet vara i stånd att genom undersökning konstatera, huruvida försök till bedrägeri eller annat underslev föreligger.»

Departementschefen lämnade därefter en redogörelse för de begränsningar, som rätten till restitution borde vara underkastad, och föreslog han, att vid skattepliktigt bryggeri, där under tillverkningsåret icke avverkats mera än etthundratusen kilogram malt, efter tillverkningsårets utgång skulle få åtnjutas restitution av skatt, efter sexton och ett halft öre för kilogram räknat, för det under samma år omedelbart till svagdricka använda malt, dock högst för femtio procent av hela den vid bryggeriet under tillverkningsåret avverkade maltmängden samt icke till högre belopp, än att den återstående skatten uppginge till minst sex kronor för varje helgfritt dygn av den tid, under vilken maltkrossning på grund av tillståndsbevis finge äga rum. Angående sättet för restitutionens erhållande föreslog departementschefen, att tillverkaren efter tillverkningsårets utgång skulle göra ansökan därom hos vederbörande Kungl. Maj:ts befallningshavande och vid ansökningen foga ett av överkontrollör bestyrkt utdrag ur den vid bryggeriet förda tillverkningsjournalen, innehållande de för restitutionens beräkning behövlige sifferuppgifterna. Dessa och andra bestämmelser, som för ändamålet kunde erfordras, borde lämpligen införas i ordningsstadgan för maltdrycksbryggerierna.

Sedan departementschefen genom detta restitutionsförfarande sökt upprätthålla likställigheten mellan skattepliktiga och skattefria bryggerier med avseende å svagdrickstillverkningen, behövde han vid regleringen av skatteskalen allenast taga hänsyn till önskemålet att bereda hjälp åt de mindre bryggerierna i konkurrensen med storindustrien. För sådant ändamål återgick han i huvudsak till det i 1903 års proposition upptagna förslag till degressionsskala, så vitt anginge den procentiska skillnaden mellan högsta och lägsta skattesats, och föreslog, att maltskatten skulle erläggas med tjugotvå öre för kilogram, dock att för varje bryggeri skatten för de första under tillverkningsåret avverkade ett hundratusen kilogrammen malt skulle utgå med sjutton öre för kilogram och för de nästa ett hundra tusen kilogrammen med tjugo öre för kilogram. Ifrågasvarande höjning i skatten å malt motsvarades av en höjning av 0,90 öre för halvbutelj lageröl vid ett stort bryggeri, 0,91 öre vid ett medelstort bryggeri och 0,98 öre vid ett mindre bryggeri; den totala skatten per halvbutelj lageröl uppginge till 1,86 öre vid ett stort bryggeri, 1,65 öre vid ett medelstort och 1,61 öre vid ett litet bryggeri. Enligt departementschefens uppfattning skulle emellertid den effektiva skatteökningen för halvbutelj i verkligheten endast i sällsynta undantagsfall uppgå till nyssnämnda belopp. Departementschefen framhöll, att tillverkarens intresse

av prisförhöjningen naturligen motvägdes av den inskränkning i avsättningen, vartill en prisförhöjning i mer eller mindre mån föranledde. En prisförhöjning å enheten av den producerade varan, i detta fall halvbutelj maltdryck, måste vid utminuteri kunna bestämmas i helt öretal. Därest skatteförhöjningen å avverkat malt icke bleve större, än att densamma och med prisförhöjningen för tillverkare förenade eventuella andra kostnader motsvarade ett öre för varje halvbutelj av skattepliktig vara, skulle också prisförhöjningen stanna vid detta belopp. Den föreslagna höjningen av maltskatten lämnade en tillräckligt stor marginal för att icke bryggerierna i skatteförhöjningen skulle hava någon anledning att höja priset för halvbutelj med mera än sistnämnda belopp.

Till grund för beräkningen av vad maltskatten skulle giva lade departementschefen förhållandena under tillverkningsåret 1907/08. Med denna utgångspunkt beräknade han, att maltskatten skulle giva 6,600,000 kronor eller efter avdrag av restitutioner för svagdrickstillverkningen i skattepliktiga bryggerier 6,400,000 kronor.

I sitt över propositionen avgivna betänkande, nr 26, tillstyrkte bevillningsutskottet med vissa ändringar förhöjningen av maltskattesatserna och restitutionsförfarandet. Utskottet föreslog sålunda, att maltskatten i högsta skatteklassen skulle utgå med tjugotre öre för kilogram (i stället för i propositionen föreslagna 22 öre) samt att restitutionen för omedelbart till svagdrickstillverkning använd malt skulle utgå med 14 öre för kilogram, dock högst för en tredjedel av hela den vid bryggeriet under tillverkningsåret avverkade maltmängden samt icke till högre belopp, än att den återstående skatten uppginge till minst sex kronor i medeltal för varje helgfritt dygn av den tid, under vilken maltkrossning på grund av tillståndsbevis finge äga rum.

Vid bevillningsutskottets betänkande var fogad en reservation av åtta av utskottets ledamöter, vilka ansågo att propositionen icke borde av riksdagen antagas. Till stöd härför anförde de bland annat dels att, då maltskatten komme till övervägande del att utgöras av de i ekonomiskt hänseende minst bärkraftiga befolkningslagren, förslaget näppeligen vore tillrättligt, dels att statens beroende av inkomster från rusdryckshanteringen icke borde ytterligare ökas, innan en utredning rörande statens, kommunernas, landstingens och hushållningssällskapens frigörande från av rusdryckshanteringen härflytande medel blivit åvägabragt.

Vid behandlingen inom riksdagens kamrar biföll första kammaren bevillningsutskottets förslag, under det andra kammaren avlog såväl detta förslag som propositionen. Vid därefter företagen gemensam votering segrade emellertid bevillningsutskottets förslag.

I överensstämmelse med riksdagens sålunda fattade beslut utfärdade Kungl. Maj:t den 20 augusti 1909 förordning angående ändrad lydelse av vissa §§ i nådiga förordningen angående tillverkning och beskattning av maltdrycker den 7 augusti 1907. De ändrade bestämmelserna trädde i kraft den 1 oktober 1909.

Såsom förut av mig framhållits, har jag för avsikt att föreslå en höjning av maltskatten, och tillåter jag mig nu anmäla ett i anledning härav inom finansdepartementet utarbetat förslag till ändrad lydelse av vissa §§ i gällande förordning angående tillverkning och beskattning av maltdrycker. Kontrollstyrelsen har i infortrat utlåtande lämnat förslaget utan erinran.

Jag har något utförligt uppehållit mig vid de omständigheter, som voro förknippade med den senast företagna mera betydande ändringen i nyssnämnda förordning, enär de synts mig giva stöd i olika avseenden för det förslag, som jag nu framlägger. Av den lämnade redogörelsen torde nämligen framgå, att först från och med den 1 oktober 1909 maltskatten nått den omfattning, som redan 1903 års proposition tillämnat och som jämväl riksdagens andra kammare vid 1903 års riksdag ansett önskelig. Jämväl torde av redogörelsen framgå, dels att på grund av det med 1909 års förordning införda restitutionsförfarandet för malt, som vid skattepliktigt bryggeri omedelbart använts till svagdricka, betänkligheter icke längre kunna föreligga med hänsyn till en skatteförhöjning ur synpunkten av att en dylik höjning menligt skulle inverka på de skattepliktiga bryggeriernas konkurrens med skattefria bryggerier, dels ock att, om vid en höjning av maltskatten skattedegressionen bibehålles i ungefär samma proportion som enligt bestämmelserna i 1909 års förordning, de mindre bryggeriernas krav på konkurrensmöjlighet bliva tillgodosedda.

Såsom jag förut omnämnt, beräknades, att maltskatten genom den år 1909 av Kungl. Maj:t föreslagna höjningen skulle giva 6,600,000 kronor eller efter avdrag av restitutioner 6,400,000 kronor. Maltskatten har emellertid, oaktat den av riksdagen vidtagna ökningen av skattesatserna, icke uppgått till det sålunda beräknade beloppet. Jag har i en tabell (tabell I) låtit sammanföra de belopp, till vilka den debiterade maltskatten alltsedan denna skatts införande i vårt land uppgått, och i samband därmed sammanställt uppgifter om mängden krossat malt under olika år samt uppmätt vörmängd i hektoliter för olika slag av maltdrycker — berörda uppgifter äro hämtade ur kontrollstyrelsens årliga berättelser. Dessa uppgifter giva vid handen, att det tillverkningsår (1907/08), som lades till grund för beräkningarna i 1909 års proposition, hade att uppvisa en be-

Tabell I. Mängden krossat malt, uppmätt vörtmängd för olika maltdrycker vid skattepliktiga bryggerier och debiterad tillverkningsskatt 1903/04—1914/15.

Tillverkningsår.	Krossat malt kilo-gram.	Uppmätt vörtmängd i hektoliter för							Debiterad tillverknings-skatt. Kr. öre.	
		porter.	lageröl.	pilsneröl.	lager-dricka o. d.	andra ölsor-ter.	Summa.	Svag-dricka.		
1903/04	33,856,188	58,706·6	1,069,550·4	458,372·6	237,144·7	49,396·7	1,873,171·0	215,197·8	2,845,922	19
1904/05	36,128,348	73,137·5	1,137,397·3	504,311·9	245,188·7	82,711·1	2,042,746·5	197,851·6	3,105,845	51
1905/06	35,555,821	78,438·4	1,045,659·6	532,043·4	254,176·6	83,166·9	1,993,484·9	250,556·8	3,051,046	86
1906/07	34,767,682	88,369·7	1,009,121·61	548,553·5	242,341·21	83,486·49	1,971,872·51	250,461·5	2,982,125	14
1907/08	33,626,107	84,111·6	962,359·3	532,402·3	276,111·3	51,419·6	1,906,404·1	255,434·7	3,031,442	83
1908/09	30,314,639	69,639·0	876,226·7	496,242·9	270,751·7	46,305·3	1,759,165·6	232,464·8	2,664,965	36
1909/10	25,192,061	47,411·6	725,217·6	411,804·0	198,134·4	24,901·7	1,407,469·3	266,957·3	4,988,192	65
1910/11	26,875,392	58,891·8	773,508·4	452,023·6	211,712·7	23,598·3	1,519,734·8	286,066·2	5,356,815	24
1911/12	25,992,833	57,831·8	731,711·3	448,000·2	195,793·2	23,442·1	1,456,778·6	282,656·4	5,180,676	16
1912/13	26,917,210	62,212·8	777,337·4	455,552·2	199,004·2	47,045·3	1,541,151·9	295,911·0	5,419,012	05
1913/14	27,501,004	61,926·3	804,666·8	471,745·7	196,807·0	24,918·5	1,560,064·3	329,317·8	5,547,327	43
1914/15	29,142,890	72,583·6	922,716·2	469,608·2	188,541·4	25,860·0	1,679,309·4	287,702·0	5,932,247	25

tydligt större maltavverkning än något av de senare åren. Den nedgång, som sedermera ägt rum i maltavverkningen och som först under det senaste tillverkningsåret i någon större omfattning synes hava utjämnats, torde väl hava stått i samband dels med de sämre konjunkturer, som inträdde efter år 1907, dels ock med den höjning av maltskatten, som genomfördes år 1909. Den anmärkningsvärt stora nedgången i avverkningen under tillverkningsåret 1909/10 — nedgången utgör något mer än 5,000,000 kilogram — torde åtminstone få anses stå i nära samband med 1909 års förordning. Vad jag nu anfört synes giva vid handen, att malt-dryckstillverkningen är ett ganska känsligt skatteobjekt och att man vid höjningen av maltskatten bör räkna med att maltdryckskonsumtionen i följd härav sannolikt kommer att minskas.

Gent emot en höjning av maltskatten har särskilt år 1909 med stor styrka framförts den invändningen, att en sådan höjning åstadkommer fördyrande av de drycker, som den mindre välsituerade allmänheten konsumerar. Jag har därför sökt träffa en sådan anordning, att någon befogad anmärkning ur denna synpunkt icke må kunna framställas.

Enligt vad de av mig förut åberopade uppgifterna om maltdryckstillverkningen (tabell I) giva vid handen, har maltdryckskonsumtionen i Sverige särskilt inriktat sig på starkare maltdryckssorter, i främsta rummet lageröl och pilsneröl, under det konsumtionen av alkoholsvagare och mindre extraktrika maltdryckssorter — hit är att räkna lagerdricka, pilsnerdricka och iskällardricka — är mera obetydlig. Det är egentligen endast i Stockholm, som förbrukningen av sistnämnda drickor har någon större omfattning. Att dessa drickor emellertid förtjäna att komma till användning såsom ersättningsdrycker för öl, framgår av de utredningar, som verkställdes i samband med framläggandet av Kungl. Maj:ts proposition, nr 242, till 1914 års senare riksdag med förslag till förordning angående försäljning av alkoholhaltiga drycker m. m. Av nämnda utredningar, vilka äro fogade som bilagor till berörda proposition och till vilka jag tillåter mig hänvisa, syntes det mig framgå, att bestämda skäl talade för att bereda en friare ställning i försäljningshänseende åt dessa s. k. lagrade drickor än åt det egentliga ölet. Jag framhöll, att, om man därigenom kunde vinna, att konsumtionen i någon större grad leddes över till dessa drycker från andra ur nykterhetssynpunkt icke lika oskadliga, man skulle hava löst en viktig uppgift vid den då ifrågasatta lagstiftningen.

Jag har ansett, att det uppslag, som gavs genom den nyss omformålta propositionen år 1914 och som avsåg att uppdraga en gräns i försäljningshänseende mellan alkoholstarkare och alkoholsvagare skattepliktiga maltdrycker, bör i samband med frågan om en höjning av maltskatten upptagas till förnyad prövning. Det har nämligen synts mig böra tagas under allvarligt övervägande, huruvida man icke genom att i *beskattningshänseende* uppdraga en gräns mellan starkare och svagare skattepliktiga maltdrycker skulle kunna väsentligen undanröja de invändningar, som möjligen kunna resas mot en höjd maltdrycksbeskattning.

De alkoholsvagare skattepliktiga maltdrycker, varom det här är fråga, hålla enligt ett stort antal analyser, som verkställdes i och för förarbetena till 1914 års proposition, en genomsnittlig alkoholhalt av 3,54 volymprocent — varierande i regel från något över 3 till något under 4 volymprocent — och äga en ursprunglig extrakthalt av i medeltal 9,15 %. I Stockholm, där, enligt vad kontrollstyrelsens uppgifter giva vid handen, 60 % av ifrågavarande drycker tillverkningsåret 1914/15 tillverkades, är alkoholhalten något lägre eller 3,1 volymprocent och stamvörtstyrkan 8,3 %. Till jämförelse härmed kan erinras, att i Stockholm alkoholhalten i lageröl är 4,5 och i pilsneröl 4,0 volymprocent samt stamvörtstyrkan resp. 12,1 och 10,6 %. Uppgifter rörande dessa förhållanden

Tabell II. Nedanstående maldryckers stamvörtstyrka och motsvarande volymprocent alkohol för Stockholms stad.

	1914—15.		1913—14.		1912—13.		1911—12.		1903—04.	
	Stam- vört- styrka. % B.	Motsva- rande volym % alkohol.	Stam- vört- styrka. % B.	Motsva- rande volym % alkohol.	Stam- vört- styrka. % B.	Motsva- rande volym % alkohol.	Stam- vört- styrka. % B.	Motsva- rande volym % alkohol.	Stam- vört- styrka. % B.	Motsva- rande volym % alkohol.
Lageröl .	12·1	4·5	12·6	4·7	12·6	4·7	12·6	4·7	13·1	4·9
Pilsneröl	10·6	4·0	11·1	4·1	11·3	4·2	11·1	4·2	11·3	4·2
Lager- o. pilsner- dricka .	8·3	3·1	8·5	3·2	8·6	3·2	8·6	3·2	8·5	3·2

för några år har jag låtit sammanställa i tabell II. På grund av de år 1914 utförda undersökningarna föreslog jag, att det i förordningen om tillverkning och beskattning av maldrycker skulle införas ett stadgande, som skulle giva dessa lagrade drickor en särställning och definierade jag dessa såsom drycker, som ej vore hänförliga till svagdricka och som ej innehölle mer än tre och sex tiondels volymprocent alkohol och vore inbryggda med en stamvört, vilkens extrakthalt icke överstege nio och fem tiondels procent.

Om vid en höjning av maltskatten ifrågavarande drickor, vilka enligt min uppfattning äro ofarliga ur nykterhetssynpunkt, men med fördel kunna användas i stället för öl, undantagas från höjningen, synes man därmed hava öppnat möjlighet för dem, som icke vilja avstå från att dricka skattepliktiga maldrycker, att tillgodose sin önskan i detta avseende utan att behöva underkasta sig den ökade kostnad, som ölet skulle betinga i följd av en höjd maltskatt. Med andra ord de befolkningslager, som skulle komma att mera kännbart träffas av en höjd maltskatt, beredes tillfälle att i de lagrade drickorna få en ersättningsdryck, som både är välsmakande och relativt hållbar och extraktrik. Ifråga om metoden att undantaga dessa lagrade drickor från en höjd maltskatt ligger det nära till hands att tänka sig samma anordning, som genom 1909 års förordning infördes i lagstiftningen beträffande restitution för malt, omedelbart använt för tillverkning av svagdricka. Om nämligen för det malt, som omedelbart användes för tillverkning av lagrat dricka, restitution äger rum vid tillverkningsårets slut med ett belopp per kilogram, som svarar mot den företagna höjningen av maltskatten, synes en praktisk lösning vara funnen för att i *beskattningsavseende* skilja mellan två slag

till sin typ ganska olika skattepliktiga maltdrycker. I fråga om den tekniska utförbarheten av detta spörsmål hyser jag ej heller någon tvekan särskilt sedan kontrollstyrelsen i infortrat utlåtande förklarat, att denna åtskillnad ur teknisk synpunkt icke möter något hinder.

På nu angivna grunder har i det inom departementet utarbetade förslaget gjorts tillägg till 3 § i förordningen om tillverkning och beskattning av maltdrycker av samma innehåll, som Kungl. Maj:t i propositionen nr 242 vid 1914 års senare riksdag föreslog i fråga om vad som bör förstås med lagrat dricka. I samband härmed föreslår jag, att, i likhet med vad som ägde rum uti ifrågavarande proposition, till 23 § i nyssnämnda förordning fogas ett tillägg av innebörd, att de föreskrifter, som enligt denna paragraf gälla i fråga om försäljning av svagdricka från skattepliktigt bryggeri, skola äga motsvarande tillämpning i fråga om lagrat dricka.

Jag tillåter mig i detta sammanhang framhålla, att införandet av en gräns mellan starkare och svagare skattepliktiga maltdrycker även ur andra synpunkter är värdefull. I detta avseende vill jag erinra om, att det ej sällan vid frågor om restriktiva försäljningsåtgärder mot de skattepliktiga maltdryckerna mött svårigheter att finna väl avvägda sådana, då, på grund av att någon gräns hittills icke varit uppdragen mellan starkare och svagare och därmed ur nykterhetssynpunkt farliga och ofarliga maltdrycker, man måst träffa båda dessa slag av drycker lika strängt, ehuru väl det varit önskligt, om man från restriktionerna kunnat undantaga de senare. Med införandet i lagstiftningen av begreppet lagrade drickor öppna sig därför efter min mening möjligheter till vidtagande av efter egenskaperna i nykterhetsavseende hos olika drycker lämpligt avpassade åtgärder. Jämväl för maltdryckstillverkarna torde den ifrågasatta åtgärden att klassificera de skattepliktiga maltdryckerna få betydelse. De torde nämligen genom ökad tillverkning av lagrade drickor kunna i viss utsträckning uppväga den minskning i omsättning, som lär bli följd av en ökad maltskatt.

Jag övergår nu att angiva, i vilken omfattning maltskatten bör höjas utöver nu gällande skattesatser av 17 öre för kilogram malt av de första under tillverkningsåret avverkade 100,000 kilogrammen, 20 öre för kilogram av de nästa 100,000 avverkade kilogrammen och därefter 23 öre för kilogram.

Enligt inom kontrollstyrelsen utförda beräkningar i fråga om det belopp, vartill maltskatten uppgår å de färdiga maltdryckerna, utgör detta belopp år 1914/15 inom de tre olika skatteklasserna för en liter av

	klass I öre	klass II öre	klass III öre
porter	5'96	7'01	8'07
lageröl	3'84	4'51	5'19
pilsneröl	3'38	3'98	4'57
pilsnerdricka (lagerdricka) . . .	2'66	3'13	3'60

Vid dessa beräkningar har man utgått från att den färdiga dryckens volym är 25 % mindre än vörtens volym. Räknar man med att minskningen i volym är något mindre — en beräkning, som har stöd av de resultat, till vilka den för år 1911 inom kommerskollegium utförda undersökningen av de skattepliktiga bryggerierna kom — blir givetvis skattebelastningen å dessa något mindre. Skattebelastningen såväl å lageröl som å pilsneröl ligger sålunda mellan 1 och 2 öre per halvbutelj ($\frac{1}{3}$ liter) och torde väl av tillverkaren i allmänhet uttagas med 2 öre per halvbutelj.

Enligt min uppfattning torde de skattepliktiga maltdryckerna, om jag bortser från de lagrade drickorna, kunna tåla en ytterligare skattebelastning och bör därför för att öka statsverkets inkomst av maltdrycksbeskattningen maltskatten höjas med 10 öre från nuvarande skattesatser till respektive 27 öre för kilogram för de första under tillverkningsåret avverkade 100,000 kilogrammen malt, 30 öre för kilogram för de nästa 100,000 kilogrammen malt samt 33 öre för kilogram för det malt, som därefter avverkas. I överensstämmelse härmed har jag låtit utarbeta förslag till ändring av 2 § i förordningen om tillverkning och beskattning av maltdrycker. I detta samband har dels bestämmelsen om restitution av skatt för malt, som omedelbart användes för svagdrickstillverkning, i 8 § av nämnda förordning ändrats så, att restitutionen skulle utgå med 24 öre för kilogram — för närvarande utgår denna restitution med 14 öre för kilogram — dels i samma paragraf införts ett nytt moment av innehåll, att efter tillverkningsårets utgång restitution av skatt, efter 10 öre per kilogram räknat, må åtnjutas för det under samma år omedelbart till lagrat dricka använda malt.

De närmare bestämmelserna om, huruledes restitution skall erhållas för malt, som omedelbart användes för tillverkning av lagrat dricka, torde lämpligen böra inflyta i ordningsstadgan för maltdrycksbryggerierna, i vilken stadga föreskrifterna om restitution för malt, som omedelbart används för svagdrickstillverkning, äro intagna.

Genom den nu föreslagna höjningen av maltskatten skulle den totala maltskatten för en liter färdig maltdryck komma att, med en vörtminskning av 25 %, belöpa sig till

	Klass I	klass II	klass III
för porter	9'47 öre	10'52 öre	11'57 öre
» lageröl	6'10 »	6'77 »	7'45 »
» pilsneröl	5'37 »	5'97 »	6'56 »

Skattehöjningen skulle sålunda för en liter lageröl komma att uppgå till 2,26 öre per liter eller 0,75 öre för halvbutelj. Prisförhöjningen torde med hänsyn härtill icke behöva uppgå till mer än ett öre för halvbutelj, i vilket fall tillverkaren kan tillgodogöra sig 0,25 öre för halvbutelj för med prisförhöjningen för tillverkaren förenade eventuella kostnader.

Innan jag övergår att angiva den inkomst, som genom den föreslagna höjda maltskatten kan inflyta till statsverket, får jag framhålla, att det av mig ifrågasatta utvidgade restitutionsförfarandet torde påkalla en något skärpt kontroll över vissa bryggerier. Hittills har det ansetts vara tillräckligt, att kontrollör besöker varje under hans tillsyn stående bryggeri minst tre dagar i varje vecka (18 § i ordningsstadgan för maltdrycksbryggerierna). Om emellertid restitution jämväl skall lämnas för lagrat dricka, torde för erhållande av nödig kontroll besök å vederbörande bryggeri av kontrollören böra göras en gång om dagen. Denna vidgade kontrollskyldighet kräver emellertid en höjning av de i 25 § i förordningen om tillverkning och beskattning av maltdrycker stadgade arvoden. Enligt 2 mom. i nämnda § skall kontrollör av staten åtnjuta ett dagarvode, som av kontrollstyrelsen bestämmes; dock får detta arvode ej utgå med högre belopp än tre kronor för tillsyn å ett skattepliktigt bryggeri och med högst en krona för varje ytterligare bryggeri, över vilket han har tillsyn. Jag anser, att berörda maximibelopp för dagarvode böra höjas vartdera med 50 öre och har i dylikt syfte låtit utarbeta förslag till ändrad lydelse av 25 § 2 mom. av förordningen om tillverkning och beskattning av maltdrycker.

En fullt tillförlitlig beräkning av vad den höjda maltskatten kan komma att giva i statsinkomst möter stora svårigheter. I detta avseende tillåter jag mig hänvisa till vad jag redan förut anfört, nämligen att maltdrycksförbrukningen hittills visat sig vara ganska känslig för prisförhöjningar. Det torde därför erfordras att iakttaga försiktighet vid beräkningarna och som sannolik verkan av maltskattens höjande räkna med en minskad förbrukning av de standarddrycker, som träffas av den höjda skatten.

Någon ledning torde kunna hämtas från de erfarenheter, som gjordes vid sist företagna maltskattehöjning år 1909. Såsom framgår av den av mig förut åberopade tabell I minskades maltavverkningen från tillverkningsåret 1908/09 till tillverkningsåret 1909/10 — från början av sist-nämnda tillverkningsår trädde den nya maltskatten i kraft — med något mer än 5,000,000 kilogram samt den uppmätta vörmängden för lageröl med omkring 151,000 hektoliter och för pilsneröl med omkring 85,000 hektoliter; nedgången i såväl maltavverkningen som den uppmätta vörmängden för nämnda drycker uppgår till ej mindre än mellan 17 och 18 %. Maltskatten inbragte år 1908/09 2,664,965 kronor och 1909/10 (netto) 4,760,092 kronor. Trots den minskade tillverkningen gav sålunda malt-skatten 2,100,000 kronor mera i netto.

Tillverkningsåret 1914/15 uppgick maltavverkningen till följande belopp, nämligen:

10,902,475	kilogram	à	17	öre
3,953,250	»	»	20	»
14,287,165	»	»	23	»

eller sammanlagt 29,142,890 kilogram.

Maltskatten inbragte berörda tillverkningsår utan avdrag för restitutioner 5,932,247 kronor och efter dylikt avdrag 5,668,416 kronor. Den enligt 5 § i gällande maltdrycksförordning influtna tilläggsskatten utgjorde 1914—15 2,128 kronor 55 öre, vilka äro inräknade i förestående netto-behållning.

Om de föreslagna höjda maltskattesatserna varit gällande, skulle maltskatten hava inbragt 8,844,408 kronor utan avdrag för restitutioner. Restitutioner för svagdricka torde få beräknas till 500,000 kronor. Vad restitutionen för lagrat dricka beträffar, skulle denna restitution, om tillverkningen av lagrat dricka icke bleve större än vad den var under tillverkningsåret 1914/15, uppgå till omkring 220,000 kronor. Emellertid torde denna restitution bliva avsevärt större, om, såsom antagligt är, förbrukningen, med hänsyn till att skatteförhöjning icke äger rum på dessa drickor, mera kommer att inrikta sig på desamma. Om förbrukningen av desamma ökas med 50 %, kommer restitutionen för lagrat dricka att uppgå till 330,000 kronor.

Med avdrag av dessa restitutioner skulle maltskatten, om någon minskning i maltavverkningen icke ägde rum, komma att giva 8,000,000 kronor netto. Emellertid torde denna avverkning komma att minskas till ett belopp, som icke låter sig närmare beräknas. Enär emellertid den med år 1909/10 vidtagna skattehöjningen, som å den högsta skattesatsen innebar

en förhöjning å skatten med 11 öre för kilogram, trots den minskade förbrukningen inbragte 2,100,000 kronor netto, torde nödig försiktighet hava iakttagits, om man beräknar, att den nu föreslagna höjningen av 10 öre på skattesatserna skall giva 2,000,000 kronor mera i inkomst. Då i statsverkspropositionen maltskatten för år 1917 beräknats giva 5,400,000 kronor, tror jag mig kunna föreslå, att den höjda maltskatten beräknas för sistnämnda år till 7,400,000 kronor.

I likhet med vad som är fallet med restitution för malt, som användes för svagdrickstillverkning i skattepliktigt bryggeri, bör restitution för malt, som användes för tillverkning av lagrat dricka, utgå direkt av maltskattemedlen.

Sedan departementschefen härefter uppläst omförmälda, inom finansdepartementet utarbetade förslag till förordning om ändrad lydelse av 2 § 1 mom., 3 § 1 mom., 8 och 23 §§ samt 25 § 2 mom. i förordningen den 7 augusti 1907 angående tillverkning och beskattning av maldrycker, hemställde departementschefen, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att *dels* antaga berörda författningsförslag *dels ock* besluta att, där restitution av skatt skall äga rum för malt, som omedelbart använts för tillverkning av lagrat dricka, restitutionen må utgå direkt av maltskattemedlen.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen förordna, att proposition i ämnet skulle till riksdagen avlätas av den lydelse, bilagan litt. — vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

G. Hultman.